

Asia: VN/34767/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Arene kiittää mahdollisuudesta lausua sivistysvaliokunnalle hallituksen esitysluonnoksesta ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyslain muuttamisesta.

Arene tukee hallituksen esitysluonnoksen tavoitteita ja katsoo, että ehdotettu sääntelykokonaisuus parantaa ulkomailla hankitun koulutuksen ja osaamisen hyödyntämistä Suomessa. Arene painottaa joustavien ja selkeiden tunnustamismenettelyjen tärkeyttä sekä ammattikorkeakoulujen asiantuntijaroolia kelpoisuuden arvioinnissa. Samalla Arene korostaa valtakunnallisesti yhtenäisten käytäntöjen luomista ja riittävää valmistautumista uudistusten toimeenpanoon. Näiden edellytysten avulla lakimuutosten tavoitteet, tehokkaampi tutkintojen ja ammattipätevyyksien tunnustaminen, voidaan saavuttaa ja kansainvälisten osaajien sijoittumista suomalaisille työmarkkinoille sujuvoittaa.

Lausunnon ydinkohdat:

- Joustava tunnustaminen tukee osaamisen tehokasta hyödyntämistä

Ulkomailla suoritettut opinnot ja ammattipätevyudet tulee tunnustaa joustavasti siten, että osaamista voidaan täydentää tarvittaessa ilman vaatimusta koko tutkinnon uudelleensuorittamisesta.

- Korkeakoulujen asiantuntijarooli ja valtakunnallinen yhdenmukaisuus

Ammattikorkeakouluilla on keskeinen rooli ulkomailla hankitun osaamisen arvioinnissa, ja tunnustamiskäytäntöjen tulee olla valtakunnallisesti yhtenäisiä ja ennakoitavia.

- Toimeenpanon selkeys ja riittävä valmistelu

Lainsäädäntömuutosten onnistunut toimeenpano edellyttää viranomaisten ja korkeakoulujen tiivistä yhteistyötä sekä riittävää ennakkovalmistelua erityisesti säänneltyjen ammattien osalta.

Yleisarvio esityksestä

Arene suhtautuu myönteisesti hallituksen esitysluonnokseen ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksymisestä ja ammattipätevyyskriteerien tunnustamisesta. Esityksen tavoitteet kansainvälisen osaamisen sujuvampi hyödyntäminen ja tunnustamisprosessien nopeuttaminen ovat kannatettavia. Erityisesti Arene pitää tärkeänä, että ulkomailla suoritettujen tutkinnon tai opintojen tunnustaminen on joustavaa. Henkilöllä tulee olla mahdollisuus täydentää osaamistaan yksilöllisesti niin, että koko tutkintoa ei tarvitse suorittaa uudelleen vastaavan kelpoisuuden saamiseksi. Kokonaisuutena esitys selkeyttää nykyistä sääntelyä ja edistää yhdenvertaisuutta tunnustamiskäytännöissä.

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia.

Esitysluonnoksessa ehdotettu ulkomaanopintolaki kokoaisi yhteen säännökset siitä, miten ulkomailla suoritettujen opintojen tuottavat kelpoisuuden virkaan tai tehtävään, jonka kelpoisuusvaatimuksena on laissa määritelty korkeakoulututkinto tai opintokokonaisuus. Arene pitää lakiehdotusta perusteltuna ja tarpeellisena. Uusi laki loisi selkeät valtakunnalliset puitteet ulkomaisten opintosuoritusten tunnustamiselle, mikä vähentäisi tulkintaeroja ja nopeuttaisi pätevien henkilöiden sijoittumista heitä vastaaviin tehtäviin Suomessa.

Arene korostaa, että ammattikorkeakoulut ovat keskeisessä roolissa ulkomailla hankitun osaamisen arvioinnissa. Korkeakouluilla on paras asiantuntemus arvioida ulkomailla suoritettujen opintojen sisältöä ja tasoa suhteessa kotimaisiin tutkintoihin sekä kyseisten opintojen tuottamaa virkakelpoisuutta. On kuitenkin varmistettava, että tunnustamiskriteerit ja menettelytavat ovat yhtenäiset kaikissa korkeakouluissa. Kansallisesti yhdenmukaiset käytännöt ehkäisevät tilanteita, joissa tunnustamispäätökset voisivat vaihdella korkeakoulusta riippuen ja turvaavat hakijoiden tasapuolisen kohtelun.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista.

Esitys sisältää myös muutoksia lakiin ammattipätevyyskriteerien tunnustamisesta. Tavoitteena on täsmentää kyseisen lain säännöksiä vastaamaan tarkemmin Euroopan unionin ammattipätevyysdirektiivin vaatimuksia. Arene kannattaa esitettyjä muutoksia, jotka yhdenmukaistavat kansallista lainsäädäntöä EU-sääntelyn kanssa ja selkeyttävät ammattipätevyyskriteerien tunnustamismenettelyjä Suomessa. On myönteistä, että ammattipätevyyslain uudistuksessa toimivalta tunnustamisasioissa on jatkossakin ensisijaisesti sillä taholla, joka myöntää oikeuden harjoittaa kyseistä ammattia, tämä vahvistaa asiantuntemuksen hyödyntämistä päätöksenteossa.

Arene haluaa kuitenkin korostaa riittävän valmistautumisen merkitystä lakimuutosten toimeenpanossa. Erityisesti säänneltyjen ammattien osalta (esimerkiksi terveydenhuoltoalan ammatit) on huolehdittava, että uudet tunnustamiskäytännöt voidaan panna sujuvasti täytäntöön. Tämä edellyttää viranomaisten kuten Lupa- ja valvontavirasto sekä Opetushallitus ja korkeakoulujen tiivistä yhteistyötä. Mahdolliset täydentävät opinnot, sopeutumisajat tai kelpoisuuskokeet on suunniteltava ja resursoitava etukäteen, jotta ulkomailta tulevien ammattilaisten pätevyyskriteerien arviointi ja tarvittavan lisäpätevyyskriteerien järjestäminen onnistuu viiveettä.

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry